

„Vošahlík jako specifický symbolický prostor“

I. Aktuálnost tématu, cíle práce a jejich naplnění

Předkládaná disertační práce a její zvolené téma představuje zajímavý pohled do problematiky významu kulturních a duchovních symbolik v urbánním prostoru, které lze zahrnout také jako součást nových teoretických konceptů v oblasti „kulturního obratu“, tedy nahlížení společnosti na kulturní hodnoty ve svém historickém vývoji, a to nejen v oblasti věd historie a etnologie ale i v současné urbanistice, sociální a kulturní geografii, resp. v geografii cestovního ruchu.

Za hlavní cíl práce, resp. hlavní výzkumnou otázku (s. 2) si autorka stanovila nalézt odpověď, zda určitý kulturní symbol (vošahlík na náměstí v Plzni) se svým bezprostředním okolím představuje veřejný prostor, v němž se odehrávají sociální interakce ovlivněné genderem jednajících osob, vírou, motivací k doteku či samotným uspořádáním prostoru, resp. zjištění, zda je možné pohlížet na andělíčka a jeho bezprostřední okolí optikou konceptu veřejného prostoru (s. 55).

V úvodu hodnocení je možné konstatovat, že stanovené cíle naplnila autorka na kvalitní úrovni.

II. Obsahové zpracování a přístup k řešení práce

V souladu se stanovenými cíli je předložená práce členěna do 6 základních kapitol s logickou věcnou a obsahovou strukturou. Ta je podmíněna vyváženým a promyšleným metodologickým postupem řešení práce. Určitou připomínkou je však nevyvážený rozsah jednotlivých kapitol (např. metodologie a zvolené metody – 24 stran, přínosy a doporučení – jen 3 strany, závěr – 9 stran).

Disertační práce se skládá ze tří základních problémových okruhů. První tematický okruh se věnuje teoretickému vymezení pojmů jako je veřejný prostor, otevřený prostor, veřejné prostranství, aj. Ve druhém hledá autorka odpověď na otázku, zda vošahlík představuje spíše projev lidové zbožnosti či reprezentuje příklon české společnosti k okultní religiozitě a konečně třetí problémový okruh pojednává o důvodech, které člověka k vošahlíkovi přivádějí.

První kapitola představuje stručný úvod. Následná druhá kapitola „Teoretický rámec“ představuje teoretická východiska ke všem třem uvedeným tematickým okruhům práce. Jde zejména o definice a diskuze nad tématy symbolů v urbánním kontextu (poznámka - chicagská škola humánní ekologie, resp. analýzy vnitřní funkčně-prostorové struktury měst mají s uvedeným podáním autorky – s. 8. jen okrajový význam, významnější je zde například otázka delimitace funkcí a prostorů města, aj.), definice a chápání veřejných prostor a zejména samotného chápání symboliky a

symbolů ve veřejném prostoru (např. těla a jeho teritoria, obrana vlastního teritoria, magie a lidová zbožnost k duchovním symbolům, pověry s mýty, doteky pro štěstí a pro zdroj síly, posvátná místa a poutní symboly, rozvoj náboženského turismu, aj.). Autorka zde uvádí nejen příklady z českých zemí, ale i ze zahraničí (Německo, Medžugorje – že nachází v Bosně-Hercegovině, by autorka měla uvést na počátku svého vyprávění, resp. srovnání).

Třetí kapitola zahrnuje metodologický rámec bádání autorky. Je zde podrobně popsána kvantitativní a kvalitativní metodologie primárního výzkumu – výzkumná metoda strukturovaného pozorování (zajímavé nasazení audiovizuální techniky, monitoring průchodu chodců) a dotazníkového šetření jako součásti kvalitativních metod (výběrové polostrukturované rozhovory, dotazníkové šetření s volnými otázkami). Použité metody lze považovat za relevantní v dané problematice, celkově však je celá kapitola příliš rozvěklá a má na více místech volný vypravěčský tón. Poznámka – co míní autorka termínem sociální pohlaví (s. 60)?

Ve čtvrté kapitole autorka podrobně analyzuje a hodnotí své dosažené výsledky, zejména ze získaných kvantitativních a kvalitativních dat. Postupně jsou analyzovány souvztažnosti s pohlavím, věkem, vzděláním, religiozitou a aktivitami zkoumaného souboru respondentů, znalost existence symbolu, časový harmonogram pozorování a délka interakcí se symbolem vošahlíka (v tab. č. 4 jsou údaje ve vteřinách?), důvody setkávání u symbolu, aj. Zajímavou část analýz představuje čtivá podkapitola Andělíček a jeho příběhy. Kapitola je zakončena shrnujícími zjištěními

V následující páté kapitole autorka uvádí přínosy a doporučení ze svého výzkumu. Jde o obsahově poměrně stručnou kapitolku, chtělo by to hlubší zamyšlení, nejen nad teoreticko-metodickými přínosy, ale i nad aplikačními možnostmi využití práce (některé autorka uvádí až v závěru práce). Se zajímavým názorem autorky, že „hlavním přínosem této disertační práce je samotný předmět jejího zájmu, který nebyl dosud na žádné jí známé úrovni zpracován“, lze po pozorném přečtení celé práce souhlasit (zajímavost přemýšlení autorky a čtivost výzkumu jsem sám ocenil po několika čteních vybraných kapitol).

V závěrečné šesté kapitole autorka shrnuje výsledky své práce v jednotlivých tématických okruzích podle stanovených cílů výzkumu.

III. Formální náležitosti práce a úprava

Předložená disertační práce splňuje formální náležitosti obecně kladené na disertační práci na kvalitní úrovni.

IV. Připomínky a otázky k obhajobě

Závěrem uvádím několik připomínek a poznámek do diskuze při disertačním řízení:

- Autorka pracuje s téměř 100 tituly odborné literatury. U obecnějších problémových oblastí lze přijmout nepřímé citace, u konkrétnějších témat (např. metody či tvrzení) by měly být používány přímé citace.

- Určitou připomínku lze mít ke statistickému zpracování a interpretaci dosažených výsledků – příliš dlouhý a rozvleklý text, stačilo uvést například grafická postupová schémata a statistické výsledky zobrazit názornými grafy.
- Autorka uvádí velmi zajímavý prostor, resp. pokračování dalšího aplikovaného výzkumu formou přehledové publikace s těmito předměty a objekty, která by šla následně využít v cestovním ruchu, například v podobě ilustrovaného leporela pro rodiny s dětmi. Rozvedení této myšlenku pokládám autorce v diskuzi při obhajobě disertační práce.

V. Závěr

Předložená disertační práce splňuje požadované nároky na její zpracování na kvalitní úrovni. Obsahuje řadu cenných poznatků a námětů pro studium významu téměř zapomenutých kulturních a duchovních symbolů a hodnot lokalizovaných v historickém kontextu do centrálních veřejných prostorů. Zároveň lze doporučit její teoretický koncept a metodické zpracování jako východisko pro obdobná studia.

Za přidanou hodnotu práce autorky považuji především kvalitní diskuzi s rozsáhlou odbornou literaturou ke zvolenému tématu, dobře zvolený teoreticko-metodologický rámec výzkumu a konečně zajímavé náměty na praktické využití započatého výzkumu, zejména v souvislosti s návratem zapomenutých zážitkových témat v současném cestovním ruchu naší společnosti.

S přihlédnutím k výše uvedeným skutečnostem a připomínkám doporučuji **kladné** přijetí práce k disertačnímu řízení (na pomyslné stupnici 1-5 ji hodnotím stupněm 2).

V Brně, 28. srpna 2013

doc. RNDr. Jiří Vystoupil, CSc.

